

Avskedsbrev

Dags för en ny journalistik

MALIN EKMAN

JUN 24, 2024

377

259

Share

Kära läsare, det här brevet - om varför jag väljer att lämna SvD - har jag skickat till mina kollegor på tidningen.

Kära kollegor,

Jag har sagt upp mig från SvD. Det är ett tungt beslut, men har nu kommit att kännas både naturligt och nödvändigt.

För fem år sedan, 2019, blev jag SvD:s korrespondent i New York. Det var Donald Trumps sista år vid makten, och en speciell tid i USA. De etablerade nyhetsföretagens rapportering var ensidig. Även svensk journalistik var förutsägbart tendentiös i beskrivningen och förståelsen av det amerikanska samhället.

SvD:s ambition var att vidga läsarnas vy. Det märktes utåt i reklamen. “Vi vill ge dig fler perspektiv” (Anna Careborg, 2019), “Lyft blicken och ta del av nya perspektiv” (Negra Efendić, 2018), “Läsarna ska triggas att tänka själva (Tove Lifvendahl, 2019)”, “Med nyfiken blick på amerikanskt liv och politik” (undertecknad, hösten 2019). Jag märkte det också i redaktionskulturen.

Dåvarande redaktionschef Martin Ahlquist och jag diskuterade vad som fattades i USA-rapporteringen. Bristande granskning av amerikansk vänster. Baksidan av progressiv könslagstiftning. En tilltagande laglöshet i storstäderna. En allt större andel minoriteter som röstar republikanskt. Istället för att referera nyhetsflödet blev mitt uppdrag att göra större nedslag i reportageform och skriva analyser.

Jag har utöver Trump, riksrettsförfaranden och Januari 6 skrivit om radikal vänsterideologi i skol- och företagsmiljö, om brottsstatistik, cancelkultur och självzensur. Rapporterat om och från autonoma zoner, brotts- och droghärjade

städer, och om ockuperade campus. Ämnen som jag tror är avgörande pusselbitar för att få en heltäckande bild av USA och de amerikanska väljarna.

Under flera år upplevde jag ett starkt stöd för min rapportering. Den dåvarande ledningen kommunicerade ofta att den var “en tillgång för SvD”, med uppmaningen att fortsätta mitt “viktiga arbete”. Och jag är stolt över den relation som jag upplever att det arbetet bidragit till att utveckla mellan tidningen och hennes läsare.

Vad gör en korrespondent? Hon är utsänd för att beskriva vad hon ser. I den bemärkelsen är hon läsarens ögon i världen. Latinets *correspondere* (att svara tillsammans) innebär att skapa överensstämmelse: att förklara vad du ser för att öka läsarens förståelse av en annan kultur. Därför bidrar korrespondenten ibland med oväntade perspektiv som kan utmana eller störa.

Istället har rollen som korrespondent, liksom journalistiken, utvecklats i motsatt riktning. Den journalistiska självkritik som följde Trumps valseger 2016, en insikt om att man misslyckats beskriva verkligheten som den är, har givit plats åt en redaktionell ensidighet.

Rapporteringen om USA – i Sverige liksom andra länder i väst – införlivas i ett färdigt narrativ om Donald Trump som demokratins fiende. Journalister har kommit att ställa sig på en sida i tron om att denna är “den rätta” och indirekt bekämpa den andra. Eftersom den “andra sidan” betraktas som “värre” slätas problem hos den egna över.

Det innebär att uppgifter som i vanliga fall hade ansetts relevanta för allmänheten, enligt principen om konsekvensneutralitet, nu inte rapporteras, alternativt förpassas till marginalen. Som uppgifter om hur demokrater använder rättssystemet som ett vapen mot republikanska motståndare. Eller hur techbolag och delar av statsmakten samverkat i syfte att avlägsna politiskt känsligt innehåll. Samtidigt som ogrundade påståenden om ryska kopplingar till Trumps kampanj renderat hundratusentals artiklar och bidragit till en djupare nyhetspolarisering såväl i USA som Sverige. De rättelser som nyhetsmedier senare tvingades utfärda får minimalt utrymme i nyhetsflödet.

Samtidigt väljs uppgifter som riskerar gynna “fel sida”, eller öka förståelsen för den, bort. Det kan handla om svarta och latinamerikaner som röstar på Trump, om missbruk och kriminalitet i progressiva storstäder, om komplikationer av att

myndigheter inte vet vilka som illegalt tagit sig över den södra gränsen, om försämrade levnadsvillkor i inflationens spår eller om antisemitiska inslag i pro-palestinska protester.

Hur har de svenska mediehusens rapportering blivit ensidig? Jag kan beskriva utvecklingen utifrån min erfarenhet som korrespondent.

Medan min relation till läsarna består har den till redaktionen förändrats.

Jag upplever att något skiftar hösten 2023. Mina texter ser ut som tidigare men responsen blir annorlunda. Jag blir tillsagd att skriva genom min redaktörs ögon. Det viktiga är inte längre att texterna är sanna och sakliga utan hur de "riskerar uppfattas".

Det är naturligt och önskvärt att vara oense i redaktionella processer. Det jag uppfattar som nytt är en ovilja till journalistisk diskussion. I stället får jag höra om "bud från ledningen". Kollegor pratar om "en ny ängslighet" i spåren av världshändelser som Rysslands invasion av Ukraina och Hamas terrorattack i Israel.

En övermedvetenhet smyger sig in i min skrivprocess. Jag finner mig tveka inför att föreslå reportage och analyser som jag misstänker inte passar in i redaktionens uppfattning om vad som är rätt och fel i USA, vem som är god och ond. Jag gör det ändå och bävar inför responsen. När texten ska revideras behöver varje mening nagelfaras, och förbehåll byggas in, utifrån uppfattningar om vem som står att vinna politiskt på texten. Reportage arbetas om och om och tar i något fall månader att publicera.

Jag förlorar min arbetsglädje och känner att jag sviker läsarna. Något händer med språket, flytet och innehållet när jag vet att jag kommer avkrävas att omarbeta, och åter omarbeta, artiklar som tidigare accepterats med mindre korrigeringar. Jag känner att mina texter blir tråkiga referat utan insikt, motsatsen till vad som är korrespondentens uppdrag.

Jag ber om ett möte med ledningen för att diskutera en arbetssituation som jag upplever blivit ohållbar. Man förklarar då för mig att om någon skulle räkna mina artiklar och komma fram till att fler är kritiska mot Demokraterna än Republikanerna, så skulle SvD ha svårt att "backa upp" mig publikt.

Att kritiskt granska och rapportera om det statsbärande partiet brukade anses utgöra en del av journalistens existensberättigande. Idag utgör det skäl för redaktionen att ta henne i örat.

Jag får även höra att en person i SvD:s ledning fått ett läsarmejl med utlåtandet att jag hyllar Trump. Ett omdöme ingen läsare gett till mig under mina snart fem år som korrespondent i USA. Tvärtom hör läsare av sig med tackord för vad de beskriver som en saklig rapportering som de har svårt att hitta på andra ställen. Varningarna från ledningen kan vara välmenande, men jag ser dem som tecken på att en ny ängslighet trängt undan försvarandet – och efterlevnaden – av publicistiska ideal, som det om konsekvensneutralitet.

Jag får en ursäkt, men min olustkänsla lever kvar. Tar sig uttryck i en grundläggande fråga: Är det möjligt att i en polariserad tid förena arbetet på en stor tidning med efterlevnaden av journalistiska principer?

Om du väljer att skriva om utmanande frågor väntar en utdragen process där återkoppling och kritik känns godtycklig, och där själva arbetet blir ineffektivt och andefattigt. Alternativet är att du väljer att tillrättalägga innehållet utifrån vad redaktionen vill höra. Min uppfattning är att den sortens journalistik inte behöver någon korrespondent utan snarare en genomarbetad översättning från engelska till svenska av texter som någon vecka tidigare stått att läsa i New York Times, The Atlantic, eller Washington Post.

Varför nöjer sig journalister med att upprepa innehållet i dessa publikationer? Jag tror att det handlar om flera saker. Många verkar helt enkelt övertygade om att rapporteringen representerar tidigare nämnda "rätta sida", samtidigt som det överensstämmer med egna uppfattningar. Andra, upplever jag, är rädda att uppfattas som kontroversiella. Om du inkluderar perspektiv som inte redan godkänts (det som publicerats på etablerade mediers nyhetssidor är att räkna som godkänt) riskerar du att misstänkliggöras av kåren du tillhör. En liten yrkeskår med stränga koder för att accepteras och passa in. Som dessutom verkar på en arbetsmarknad där du förväntas vara tacksam över lyckan att ha ett jobb. Att utmana status quo är att riskera både sin tillhörighet i flocken och sin försörjning.

Det går att fortsätta avfärda avfällingar som mindre legitima, men det går också att som journalist bestämma sig för att ställa frågor: Varför håller vi på att förlora vår

publik? Vad har vi missat att förstå? Hur förtjänar vi läsarnas förtroende? Vad förstår vi av världen vi rapporterar om? Är vi nyfikna på den?

Min poäng är inte att det saknas relevant kritik mot Trump, eller att denna borde negligeras. Poängen är att etablerade nyhetsföretag skapat en ny kultur. Det är en kultur där ändamålet helgar medlen, där nyans inte tolereras och där journalistiska ideal övergivits. Medan flera nyhetsmedier fortsätter att berömma sig med att tjäna demokratin gör de medvetet avkall på grundläggande journalistiska principer som de tidigare brukade anse känneteckna denna demokrati.

I en sådan miljö är det inte de modiga publicisterna utan de försiktiga generalerna som premieras.

Jag har landat i att min nuvarande roll inte möjliggör den sortens journalistik som jag tror på och som läsarna förtjänar. Det här beslutet har tagit tid och inte varit lätt. Under lång tid skattade jag mig lycklig över att vara korrespondent, och älskade mitt jobb. Jag har varit knuten till SvD i över tio år, de senaste fem som heltidsarvoderad korrespondent. Så det känns lite kusligt. Och jag kommer sakna er. Men jag har alltför länge saknat att kunna utföra mitt journalistiska arbete som det var tänkt.

Malin Ekman

KINA-
EDIA

377 Likes · 20 Restacks

A guest post by

Malin Ekman

Swedish author & journalist based in New York.

259 Comments

Write a comment...

Ann-Louise Jun 24

Förstår ditt val. Tycker faktiskt det är märkligt att inte fler journalister gjort likadant de senaste åren.

Det är väldigt tydligt i de flesta tidningar och media att det toppstyrs vad som får rapporteras.

Tyvär gör det att man tappar förtroendet för journalister vars uppdrag är att kritiskt granska och opartiskt rapportera.

Så det känns tryggt att du reagerar som du gör!

Hoppas fler följer efter!

♡ LIKE (59) 💬 REPLY ↗ SHARE ...

1 reply

Stefan Fahlander Jun 24

Jag förstår dig

Jag har prenumererat på SvD större delen av mitt liv, men jag fick nyligen nog. Det som har varit en konservativ kvalitetstidning har blivit en agendadrivande knasliberal "sliskeblaska".

♡ LIKE (39) 💬 REPLY ↗ SHARE ...

1 reply

257 more comments...